

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СХІДНОЄВРОПЕЙСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЛЕСІ УКРАЇНКИ

ЛУГОВА Марина Сергіївна

УДК: 330.322(477)(043.3)

АКТИВІЗАЦІЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В РЕГІОНІ

Спеціальність 08.00.05 – розвиток продуктивних сил
і регіональна економіка

АВТОРЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата економічних наук

Луцьк–2018

Дисертацією є рукопис.

Роботу виконано в Східноєвропейському національному університеті імені Лесі Українки.

Науковий керівник: кандидат економічних наук, доцент
ЦИМБАЛЮК Ірина Олександрівна,
Східноєвропейський національний університет
імені Лесі Українки, доцент кафедри фінансів,
банківської справи та страхування.

Офіційні опоненти: доктор економічних наук, професор
ЗАБАРНА Елеонора Миколаївна,
Одеський національний політехнічний університет
НАН України,
завідувач кафедри економічних систем
і управління інноваційним розвитком;

доктор економічних наук, доцент
ВОЗНЮК Микола Андрійович,
Львівський навчально-науковий інститут
ДВНЗ «Університет банківської справи»
Міністерства освіти і науки України,
професор кафедри фінансів,
банківської справи і страхування.

Захист відбудеться «01» лютого 2019 року об 11 год 00 хв на засіданні спеціалізованої вченої ради К 32.051.06 у Східноєвропейському національному університеті імені Лесі Українки за адресою: 43021, м. Луцьк, вул. Винниченка, 30, ауд. 107.

Із дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки за адресою: 43021, м. Луцьк, вул. Винниченка, 30 а.

Автореферат розіслано «29» грудня 2018 року.

Учений секретар
спеціалізованої вченої ради

Н. М. Буняк

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. У контексті реалізації стратегії сталого розвитку «Україна-2020» за умов дефіциту інвестиційних ресурсів конструктивних змін потребує механізм активізації інвестиційної діяльності в країні та її регіонах. Принципового значення набувають формування оптимальної структури розподілу інвестицій і їх залучення в різні сфери, що орієнтоване не лише на отримання економічних вигод, але й на задоволення суспільно важливих потреб соціально-економічного розвитку та підвищення рівня екологічної безпеки.

Теоретико-методичні й практичні аспекти активізації інвестиційної діяльності в умовах європейського вектора розвитку потребують перегляду концептуальних засад та розробки механізму цілеспрямованого впливу на неї задля досягнення оптимального розподілу обмежених інвестиційних ресурсів у регіонах України із врахуванням їхніх особливостей.

Фундаментальні аспекти дослідження процесів інвестиційної діяльності задля перспектив сталого розвитку широко представлено в працях українських і зарубіжних учених, а саме: Ю. Барського, П. Беленького, І. Бланка, М. Бутко, М. Вознюка, М. Гітмана, Б. Губського, М. Долішнього, О. Другова, Е. Забарної, С. Іщук, М. Карліна, В. Кравціва, Т. Майорової, М. Мельник, Н. Павліхи, В. Павлова, А. Пересади, Д. Стеценка, В. Ушакова, І. Цимбалюк та ін. Проте залишаються недостатньо обґрунтованими організаційно-економічні засади її активізації в регіонах в умовах європейської інтеграції. Наведені положення засвідчують актуальність, наукову й практичну цінність дисертаційної роботи, основні цілі та завдання дослідження.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Основні результати дисертаційної роботи отримано в процесі безпосередньої участі здобувача в науково-дослідній діяльності кафедри міжнародних економічних відносин та управління проектами Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки, зокрема науково-дослідної роботи «Трансформація зовнішньоекономічної діяльності України в умовах реалізації європейського вибору», а також у межах виконання держбюджетних тем: «Єврорегіон “Буг”: передумови та стратегічні пріоритети сталого просторового розвитку» (державний реєстраційний номер 0109U000580), де дисертантом розкрито сутність і значення активізації інвестиційної діяльності; «Єврорегіон “Буг”: ринкова трансформація в умовах міжрегіональної інтеграції» (державний реєстраційний номер 0111U002147), у межах якої визначено особливості формування інвестиційної діяльності України та сучасні підходи до її організаційно-економічного забезпечення; «Інноваційні форми активізації бізнесу в умовах європейської інтеграції» (державний реєстраційний номер 0115U002350), де здобувачем обґрунтовано необхідність активізації інвестиційної діяльності регіонів; «Регіональні ринки в умовах європейської інтеграції: механізми конкуренції та конвергенції» (державний реєстраційний номер 0118U001094), у межах якої розкрито стратегічні напрями активізації інвестиційної діяльності в регіоні.

Мета й завдання дослідження. Мета дисертаційної роботи – обґрунтування теоретико-методичних підходів і розроблення практичних рекомендацій щодо активізації інвестиційної діяльності в регіоні.

Для досягнення зазначеної мети поставлено й виконано такі завдання:

- дослідити генезис теорії про інвестиційну діяльність у регіоні;

- удосконалити концептуальні засади активізації інвестиційної діяльності в регіоні;
- розкрити методичні підходи до діагностики інвестиційної діяльності в регіоні;
- визначити особливості інвестиційної діяльності в Україні та її регіонах;
- проаналізувати сфери залучення інвестицій;
- виконати оцінку ефективності інвестиційної діяльності й достатності інвестицій у регіонах;
- розробити механізм активізації інвестиційної діяльності в регіонах України із врахуванням досвіду країн Європейського Союзу;
- здійснити моделювання процесу активізації інвестиційної діяльності в регіоні;
- обґрунтувати рекомендації щодо формування стратегії активізації інвестиційної діяльності в регіоні.

Об’єкт дослідження – процеси активізації інвестиційної діяльності в регіоні.

Предмет дослідження – теоретичні, методичні та практичні засади активізації інвестиційної діяльності в регіоні.

Методи дослідження. Методологічні засади дослідження інвестиційної діяльності в регіоні ґрунтуються на фундаментальних положеннях економічної теорії, класичних і сучасних теоріях розвитку продуктивних сил і регіональної економіки, інвестицій, європейської інтеграції тощо. Розроблення теоретико-методичних та прикладних засад інвестування реалізовано на основі системного підходу, який дав змогу комплексно розглянути механізм активізації інвестиційної діяльності як систему взаємопов’язаних і взаємодіючих принципів, методів, інструментів, суб’єктів й об’єктів інвестиційного процесу в регіоні.

У процесі дослідження застосовано загальноприйняті в економічній науці методи: історико-логічний, монографічний, ретроспективного аналізу – для визначення генезису теорії про інвестиційну діяльність (п. 1.1); системно-структурний та абстрактно-логічний – для вдосконалення концептуальних засад активізації інвестиційної діяльності в регіоні (п. 1.2); структурно-логічний, статистичного групування, узагальнення – для розробки методичних підходів до аналізу інвестиційної діяльності в регіоні (п. 1.3); економіко-статистичний, графічний, моделювання, DEA-аналізу – для діагностики інвестиційної діяльності в регіонах України (п. 2.1; 2.2; 2.3; 3.1); структурно-логічного аналізу та синтезу, порівняльного аналізу – для визначення механізму активізації інвестиційної діяльності в регіонах України із врахуванням досвіду країн Європейського Союзу (п. 3.1); кореляційно-регресійного аналізу, моделювання й рейтингових оцінок – для моделювання процесу активізації інвестиційної діяльності в регіоні (п. 3.2); наукового узагальнення та синтезу, стратегічного аналізу – для обґрунтування рекомендацій щодо формування стратегії активізації інвестиційної діяльності в регіоні (п. 3.3).

Інформаційною базою дослідження слугували законодавчі та нормативні акти Верховної Ради, Кабінету Міністрів України; офіційні матеріали Державної служби статистики України; статистичні дані Головного управління статистики у Волинській області; інформаційні матеріали, опубліковані в періодичних виданнях; законодавчі й нормативні акти Європейської комісії;

наукові праці вітчизняних і зарубіжних учених, у яких висвітлено фундаментальні положення інвестиційної діяльності; електронні ресурси, представлені в мережі Інтернет; результати власних напрацювань здобувача, аналітичні розрахунки тощо.

Наукова новизна одержаних результатів й особистий внесок дисертанта полягають у поглибленні теоретичних засад, обґрунтуванні необхідності та розробленні напрямів активізації інвестиційної діяльності в регіоні в умовах європейської інтеграції.

Основні положення дисертації, що визначають її новизну й винесені на захист, полягають у такому:

удосконалено:

- концептуальне бачення активізації інвестиційної діяльності в регіоні, що, на відміну від наявних, трактує її як цілеспрямований вплив на інвестиційну діяльність і процеси розподілу обмежених інвестиційних ресурсів задля досягнення оптимальної структури залучення інвестицій у регіон та підвищення їх соціально-економічної й екологічної ефективності;

- методику діагностики інвестиційної діяльності в регіоні, що, на відміну від уже відомих, охоплює послідовну реалізацію таких її етапів: визначення особливостей інвестиційної діяльності в країні та її регіонах, аналіз сфер залучення інвестицій, оцінка ефективності такої діяльності й достатності інвестицій у регіоні, моделювання та розробка рекомендацій до формування стратегії активізації інвестиційної діяльності в регіоні;

- методику оцінювання ефективності інвестиційної діяльності в регіоні, що, на відміну від інших, передбачає комплексне застосування відносних показників зміни валового регіонального продукту до інвестицій у соціально-економічній сфері та зіставлення зміни обсягу накопичених відходів з інвестиціями, залученими в екологічну сферу регіону;

- механізм активізації інвестиційної діяльності в регіоні, в основу якого, на відміну від наявних, покладено використання досвіду ЄС щодо формування оптимальної структури розподілу й спрямування інвестицій у пріоритетні сфери за допомогою методів та інструментів цілеспрямованого впливу на інвестиційну діяльність у регіоні задля збільшення кількісних і якісних показників її реалізації;

- оцінювання сприятливості середовища інвестиційної діяльності регіону для її активізації, що, на відміну від інших, передбачає відбір, систематизацію, нормування статистичних показників, обрахунок впливу факторів (економічний розвиток; демографічна ситуація; ринок праці; підприємницька діяльність; будівництво; транспорт та зв'язок; зовнішня й внутрішня торгівля; освіта, наука, інновації) і визначення інтегрального індексу сприятливості середовища для активізації інвестиційної діяльності в регіоні;

- підхід до оптимального розподілу обмежених інвестиційних ресурсів, який, на відміну від тих, що існують, передбачає визначення пріоритетності спрямування інвестицій у соціально-економічну та екологічну сфери, на основі побудови матриці стратегічних перспектив активізації інвестиційної діяльності й переведення результатів групування регіонів за рівнем достатності інвестицій у бінарну систему оцінювання, що уможливорює врахування специфіки кожного сегмента матриці під час формування стратегії активізації інвестиційної діяльності в регіоні;

дістали подальший розвиток:

- наукові засади розкриття сутності інвестиційної діяльності за допомогою виокремлення витратного, ресурсного та результативного (ефективного) підходів до її трактування, що, на відміну від наявних, ураховує зміну акцентів від кількісних показників очікуваних результатів її реалізації до якісних характеристик вкладення економічних ресурсів у пріоритетні сфери з метою отримання не лише прибутку, а й досягнення інших позитивних ефектів;

- наукові підходи до визначення достатності інвестицій на основі застосування DEA-аналізу для встановлення рівня залучення соціально-економічних й екологічних інвестицій у регіоні, що дає підставу обґрунтувати пропонування відсоток збільшення їх обсягу;

- науково-практичні підходи до моделювання процесу активізації інвестиційної діяльності в регіоні на основі комплексного застосування економетричного інструментарію оцінювання наявності впливу показників середовища інвестиційної діяльності на інвестиційну активність у регіоні, що уможливорює визначення перспективних сфер залучення інвестицій, стимулювання розвитку яких сприятиме зростанню кількісних показників активізації інвестиційної діяльності.

Практичне значення одержаних результатів. Практична значимість одержаних результатів полягає в розробці науково-прикладних рекомендацій щодо активізації інвестиційної діяльності в регіоні в умовах європейської інтеграції.

Результати дослідження, методичні й практичні рекомендації, отримані в процесі виконання дисертації, підтверджено довідками про впровадження в роботу органів державного та регіонального управління, місцевого самоврядування: Департаменту економіки та європейської інтеграції Волинської обласної державної адміністрації (№ 901/01-22/2-18 від 29.10.2018 р.); Управління міжнародного співробітництва та європейської інтеграції Рівненської обласної державної адміністрації (№ 06-27/1548/18 від 29.10.2018 р.); відділу інвестиційної політики Департаменту економічної політики Луцької міської ради (№ 21-8/443 від 19.10.2018 р.); Волинського обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України (№ 29/1.38-1094 від 23.10.2018 р.); а також Товариства з обмеженою відповідальністю «Енсол Україна» (№ 58/017 від 17.10.2018 р.); Товариства з обмеженою відповідальністю «ОО ЕАТ ОЇ» (№ 34/18 від 17.10.2018 р.).

Теоретико-методичні положення дисертаційної роботи можуть бути використані для прийняття практичних рішень керівниками й спеціалістами, органами державного та регіонального управління, місцевого самоврядування для опрацювання напрямів активізації інвестиційної діяльності в регіоні.

Результати дисертаційної роботи застосовано в навчальному процесі Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки під час розробки навчально-методичних матеріалів і викладання дисциплін «Основи економічних теорій», «Сучасні проблеми економіки», «Економіка регіонів», «Економіка і зовнішньоекономічні зв'язки України», «Економіка транскордонного співробітництва», а також у керівництві студентськими науково-дослідними роботами (№ 03-28/01/3017 від 29.10.2018 р.).

Особистий внесок здобувача. Дисертаційна робота є самостійно виконаним науковим дослідженням. Усі положення, висновки та рекомендації, викладені в роботі й винесені на захист, отримані здобувачем одноосібно та відображені в опублікованих працях. Із тих, що виконані у співавторстві, у дисертації використано лише здобутки, які є результатом особистої роботи здобувача.

Апробація результатів дисертації. Основні результати, положення та висновки дослідження обговорено й схвалено на 12 міжнародних і всеукраїнських науково-практичних конференціях, серед яких – «Перспективи розвитку економіки в ринкових умовах» (м. Мукачево, 2013 р.), «Перспективи розвитку економіки України: теорія, методологія, практика» (м. Луцьк, 2013 р.), «Науковий парк та інноваційна інфраструктура університету як основа розвитку освіти та науки» (м. Луцьк, 2013 р.), «Інтеграційні пріоритети України в сучасному гео економічному просторі» (м. Сімферополь, 2013 р.), «Екологічні та економічні проблеми міжнародної торгівлі та інвестицій» (м. Львів, 2013 р.), «Актуальні проблеми міжнародних економічних відносин: фінансові стратегії та інституційні системи міжнародного співробітництва» (м. Тернопіль, 2014 р.), «Стратегії глобальної конкурентоспроможності: соціально-економічні виміри» (м. Черкаси, 2014 р.), «Молода наука Волині: пріоритети та перспективи досліджень» (м. Луцьк, 2014 р.), «Глобалізаційні та євроінтеграційні процеси в розвитку національних економік» (м. Львів, 2015 р.), «Сучасні економічні, соціальні та екологічні детермінанти активізації розвитку країни та її регіонів» (м. Ужгород, 2017 р.), «Сучасні тренди підготовки фахівців з управління проектами та програмами» (м. Луцьк, 2018 р.), «Сучасні тренди міжнародних економічних відносин & Управління проектами Європейського Союзу» (м. Луцьк, 2018 р.).

Публікації. Результати проведених досліджень викладено у 23 опублікованих наукових працях загальним обсягом 7,7 друк. арк., із яких особисто дисертанту належить 6,72 друк. арк.; серед них сім – у фахових наукових виданнях України, дві з яких уключено до міжнародних науково-метричних баз даних; дві – у наукових періодичних виданнях іноземних держав та України, що входять до міжнародних науково-метричних баз даних; чотирнадцять – апробаційного характеру в українських й іноземних збірниках.

Структура й обсяг роботи. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. Основний текст дослідження становить 177 сторінок. Робота містить 31 таблицю, 37 рисунків і 24 додатки. Список використаних джерел уключає 206 найменувань.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЇ

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми дисертації, її зв'язок із науковими програмами, планами, темами, визначено мету, завдання, об'єкт, предмет та методи дослідження, відображено наукову новизну, практичне значення одержаних результатів, їх апробацію й особистий внесок здобувача.

У першому розділі **«Теоретико-методичні засади активізації інвестиційної діяльності в регіоні»** розкрито генезис теорії про інвестиційну діяльність у регіоні, удосконалено концептуальні засади її активізації, розкрито методичні підходи до інвестиційної діяльності.

Узагальнення наукових досліджень вітчизняних і зарубіжних учених дало підставу визначити інвестиції як економічні ресурси, що вкладаються в різні сфери господарської діяльності з метою її подальшого розвитку та досягнення соціальних, економічних, екологічних результатів від їх залучення.

Аналіз наукових поглядів на інвестиційну діяльність уможливив виокремлення витратного, ресурсного та результативного (ефективного) підходів до трактування її сутності. Виявлено, що в процесі їх еволюції відбулася зміна акцентів від кількісних показників очікуваних результатів реалізації інвестиційної діяльності до якісних характеристик вкладення економічних ресурсів у пріоритетні сфери задля отримання не лише прибутку, а й досягнення інших позитивних ефектів.

Визначено види інвестиційної діяльності за територіальною ознакою, спрямованістю інвестиційних потоків, тривалістю інвестиційних проектів, рівнем ризиковості, сферами, суб'єктами й об'єктами її реалізації.

Доведено, що інвестиційна діяльність є джерелом та основною передумовою сталого розвитку країни і її регіонів. Залежно від спрямування інвестицій пропонуємо виділяти інвестиційну діяльність у соціальній, економічній та екологічній сферах. Вона може здійснюватися на різних рівнях: держави й міжнародних угруповань, регіону, суб'єктів господарювання.

Інвестиційну діяльність у регіоні визначено як цілеспрямований комплекс дій та заходів щодо залучення інвестицій у різні сфери господарювання із врахуванням особливостей регіонального розвитку задля досягнення соціальної, економічної й екологічної ефективності від її реалізації. Ключовим аспектом отримання позитивних ефектів від інвестиційної діяльності в регіоні є її активізація. Вона являє собою цілеспрямований вплив на процеси інвестування задля досягнення оптимального розподілу обмежених інвестиційних ресурсів і збільшення кількісних та якісних показників їх залучення. Концепцію активізації інвестиційної діяльності в регіоні відображено на рис. 1.

Рис. 1. Концепція активізації інвестиційної діяльності в регіоні

*Побудовано здобувачем.

Результатом активізації інвестиційної діяльності в регіоні визначено отримання синергетичного ефекту від інвестування у соціальну, економічну та екологічну сфери регіону й досягнення перспектив сталого розвитку.

Вивчення наявних методичних підходів до діагностики інвестиційної діяльності в регіоні дало змогу виявити певні розбіжності, що свідчить про потребу їх удосконалення. У роботі запропоновано методика діагностики інвестиційної діяльності в регіоні (рис. 2).

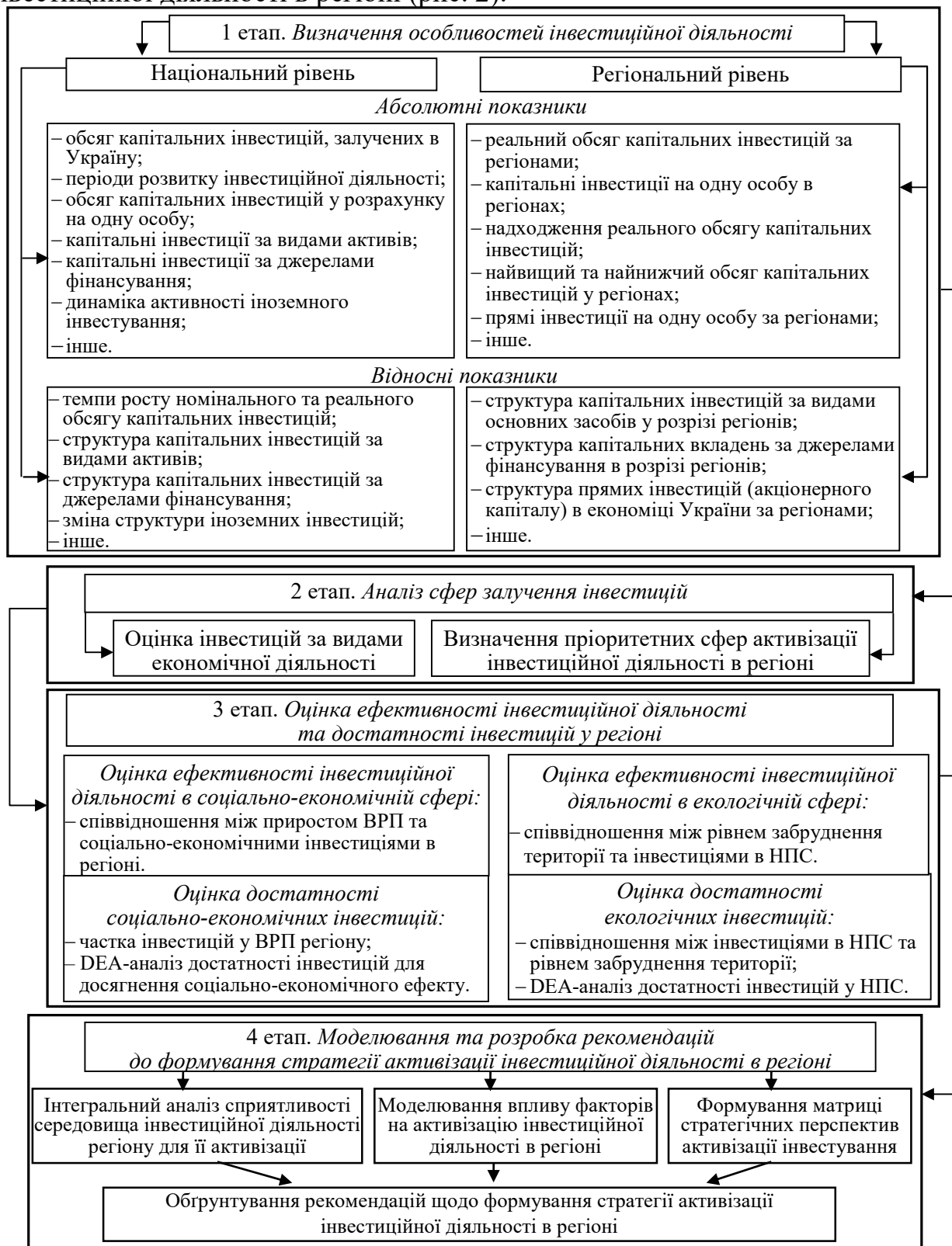

Рис. 2. Методика діагностики інвестиційної діяльності в регіоні

*Розроблено здобувачем.

Запропонована методика охоплює послідовну реалізацію таких її етапів: визначення особливостей інвестиційної діяльності в країні та її регіонах; аналіз сфер залучення інвестицій; оцінка ефективності інвестиційної діяльності й достатності інвестицій у регіоні; моделювання та розробка рекомендацій щодо формування стратегії активізації інвестиційної діяльності в регіоні.

У другому розділі «**Діагностика інвестиційної діяльності в регіонах України**» визначено особливості інвестиційної діяльності в Україні та її регіонах, проаналізовано сфери залучення інвестицій і здійснено оцінку ефективності інвестиційної діяльності та достатності інвестицій у регіонах.

За результатами оцінки інвестиційної діяльності щодо обсягів залучених в Україну капітальних інвестицій протягом 2010–2017 рр. виокремлено такі періоди: 2010–2012 рр. – докризовий, підвищення інвестиційної активності; 2013–2015 рр. – економічної кризи, скорочення інвестиційної діяльності; 2016–2017 рр. – післякризове поживавлення, незначне зростання реального обсягу капітальних інвестицій.

Виявлено, що в усіх регіонах України реальний обсяг залучених капітальних інвестицій у 2012 р. був суттєво вищим, порівняно з 2013–2017 рр., що засвідчує згортання інвестиційної діяльності (рис. 3).

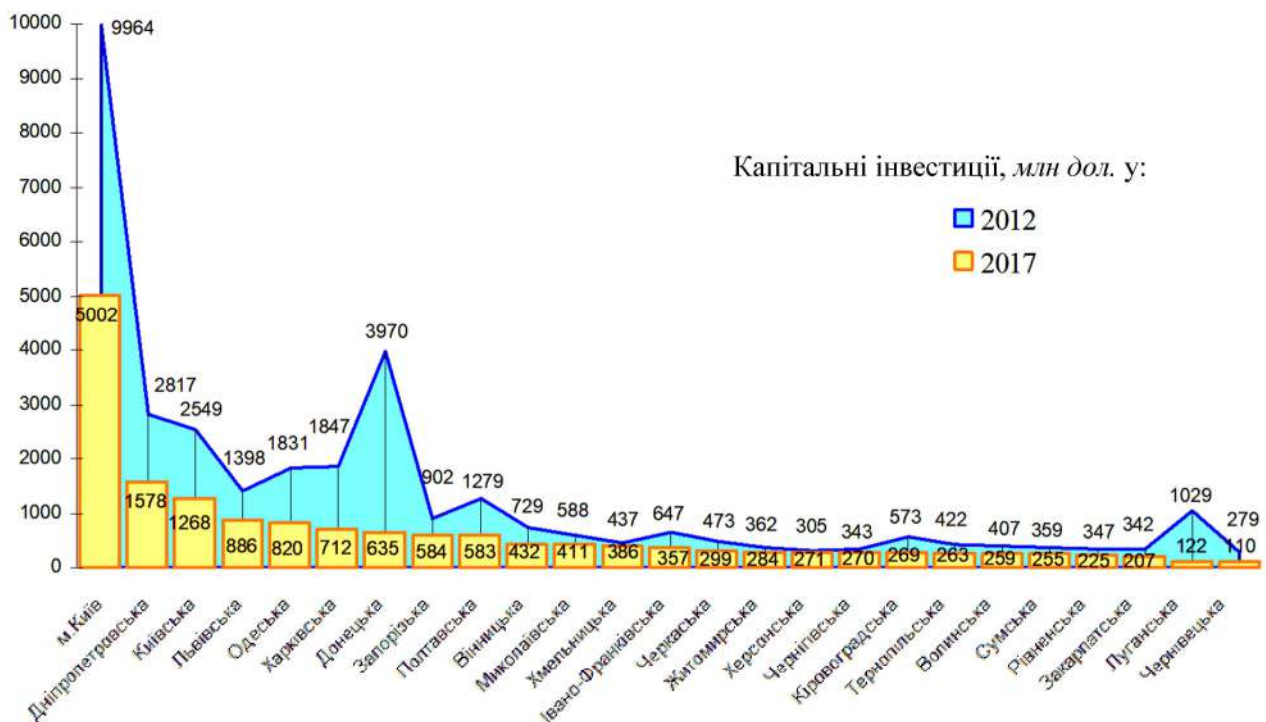

Рис. 3. Реальний обсяг капітальних інвестицій у регіональному розрізі, млн дол.

*Побудовано дисертантом за даними Державної служби статистики.

Основним джерелом фінансування капітальних інвестицій в Україні є власні кошти підприємств та організацій, частка яких зростала на тлі скорочення питомої ваги інвестицій, фінансованих за рахунок кредитів банків й інших позик (із 15,2 % у 2011 р. до 6,6 % у 2017 р.), що доводить залежність інвестиційної активності в країні від стабільності економічної ситуації. Питома вага капітальних інвестицій із державного та місцевого бюджетів у їх структурі за джерелами фінансування становила 12,7 % у 2017 р. Висока частка бюджетного фінансування інвестицій характерна для регіонів із низьким рівнем інвестиційної активності. З огляду на несприятливий інвестиційний клімат

практично відсутнє іноземне інвестування, питома вага якого зменшилась із 2,1 % у 2010 р. до 1,4 % у 2017-му.

Простежено суттєву регіональну диспропорцію за обсягом капітальних інвестицій у розрахунку на одну особу (рис. 4).

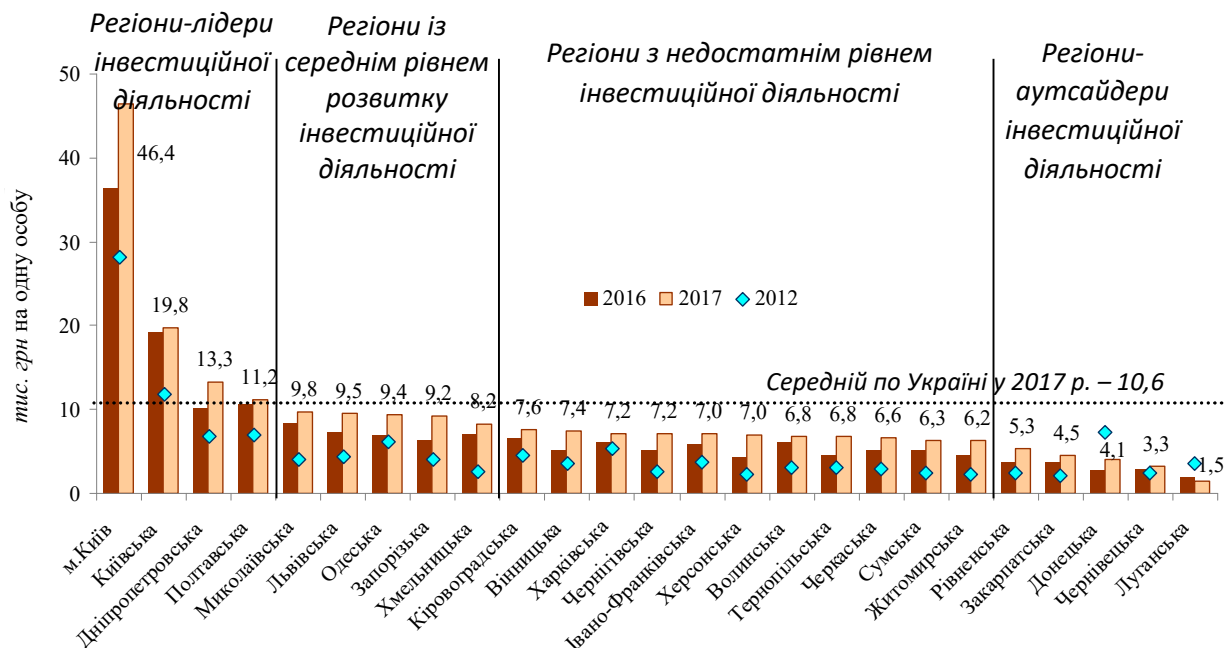

Рис. 4. Обсяг капітальних інвестицій у розрахунку на одну особу, тис. грн
*Побудовано дисертантом за даними Державної служби статистики.

Згідно з проведеним аналізом найпривабливішими для інвестиційної діяльності в регіонах України є промисловість, сільське господарство та будівництво. Інвестування в ці сфери діяльності зумовлене можливістю отримання більшого економічного ефекту, порівняно з іншими. Аналіз залучення інвестицій засвідчив переважання їх частки в матеріальному виробництві у зіставленні із соціальною та екологічною сферами, різниця між якими особливо відчутна в період економічної нестабільності.

Доведено, що під час проведення кількісної оцінки інвестиційної діяльності розділяти соціальну та економічну ефективність від її реалізації недоцільно, адже саме їх поєднання дає змогу отримати синергетичний ефект від освоєння інвестицій. Максимальний ефект синергії досягається взаємозв'язком результативності суспільного виробництва й підвищення рівня задоволення суспільних потреб.

Удосконалено методику оцінки ефективності інвестиційної діяльності в соціально-економічній та екологічній сферах, здійснювати яку запропоновано за такими показниками:

$$E_1 = \frac{BPP_i - BPP_{i-1}}{I_{i-1}} = \frac{\Delta BPP}{I_{i-1}} \text{ та } E_2 = \frac{W_{i-1} - W}{I_{i-1}^e} = \frac{\Delta W}{I_{i-1}^e}, \quad (1, 2)$$

де E_1 – соціально-економічна ефективність інвестиційної діяльності в регіоні;

E_2 – екологічна ефективність інвестиційної діяльності в регіоні;

ΔBPP – зміна обсягу валового регіонального продукту, грн;

ΔW – зміна обсягу накопичених у регіоні відходів, т;

I_{i-1} , I_{i-1}^e – обсяг соціально-економічних та екологічних інвестицій, відповідно, грн;

i – рік дослідження.

За результатами проведеної оцінки визначено, що відносно високий рівень соціально-економічної ефективності інвестиційної діяльності спостерігався у Харківській (2,67 %), Полтавській (2,45 %), Житомирській (2,35 %) областях. Щодо екологічної ефективності, то в більшості регіонів України отримано від'ємний показник, що свідчить про критичний стан інвестиційної діяльності в екологічній сфері. Розрахунки підтверджують, що нестача інвестицій у соціальну сферу та навколишнє природне середовище призводить до зниження якості життя населення й погіршення екологічної ситуації в країні. На основі цього запропоновано визначення достатності інвестицій, залучених у соціально-економічну та екологічну сфери регіону.

Достатність інвестицій у регіоні розраховано за формулою, оберненою до показника ефективності:

$$D_1 = \frac{1}{E_1} = \frac{I_{i-1}}{\Delta BPP}; \quad D_2 = \frac{1}{E_2} = \frac{I_{i-1}^e}{\Delta W}. \quad (3, 4)$$

де D_1 – достатність соціально-економічних інвестицій у регіоні;

D_2 – достатність екологічних інвестицій у регіоні.

На підтвердження достовірності розрахунків достатності інвестицій запропоновано використовувати методику DEA-аналізу функціонування складних систем. Позитивним є зростання показника достатності інвестицій.

За результатами DEA-аналізу здійснено рейтингування регіонів щодо достатності соціально-економічних та екологічних інвестицій. Виокремлено групи регіонів із критичним обсягом залучених інвестицій, недостатнім, відносно достатнім. За умовний еталон обрано Київську область, яка характеризується найвищими в Україні показниками достатності соціально-економічних й екологічних інвестицій. На основі проведених розрахунків запропоновано відсоток збільшення соціально-економічних та екологічних інвестицій для кожного регіону України.

У третьому розділі роботи **«Організаційно-економічні засади активізації інвестиційної діяльності в регіоні в умовах європейської інтеграції»** розкрито механізм активізації інвестиційної діяльності в регіонах України із врахуванням досвіду країн Європейського Союзу, виконано моделювання цього процесу, розроблено рекомендації щодо формування стратегії активізації інвестиційної діяльності в регіоні.

Виявлено, що регіональна політика Європейського Союзу спрямована на формування оптимальної інвестиційної структури для досягнення цілей Стратегії розумного, сталого та всеохоплюючого зростання «Європа 2020», згідно з якою інвестиції розглядаються не лише як джерело надходження капіталу, але і як дієвий засіб сприяння сталому розвитку.

На основі вивчення досвіду країн Європейського Союзу розроблено механізм активізації інвестиційної діяльності в регіонах України, запровадження якого сприятиме імплементації Угоди про асоціацію між Україною і ЄС. Він являє собою сукупність методів та інструментів цілеспрямованого впливу на інвестиційну діяльність у регіоні задля збільшення кількісних і якісних показників залучення інвестицій, досягнення оптимального їх розподілу та спрямування в пріоритетні сфери (рис. 5).

Рис. 5. Механізм активізації інвестиційної діяльності в регіоні

*Розроблено дисертантом.

Проведено порівняльний аналіз регіонів України за індексом сприятливості середовища інвестиційної діяльності в регіоні для її активізації, який обчислено з урахуванням таких факторів, як економічний розвиток, демографічна ситуація, ринок праці, підприємницька діяльність, будівництво, транспорт та зв'язок, зовнішня й внутрішня торгівля, освіта, наука, інновації.

Інтегральний показник сприятливості середовища інвестиційної діяльності регіону для її активізації обчислено за формулою середньої арифметичної зваженої, що дало можливість урахувати відмінність у кількості факторів, котрі складають окрему групу:

$$I_s = \sqrt{\frac{f_1 * n_1 + f_2 * n_2 + \dots + f_k * n_k}{\sum k}} = \sqrt{\frac{\sum f_k * n_k}{\sum k}}, \quad (5)$$

де k – кількість факторів активізації інвестиційної діяльності.

За інтегральним показником визначено диференціацію середовища інвестиційної діяльності для її активізації в регіонах України (рис. 6).

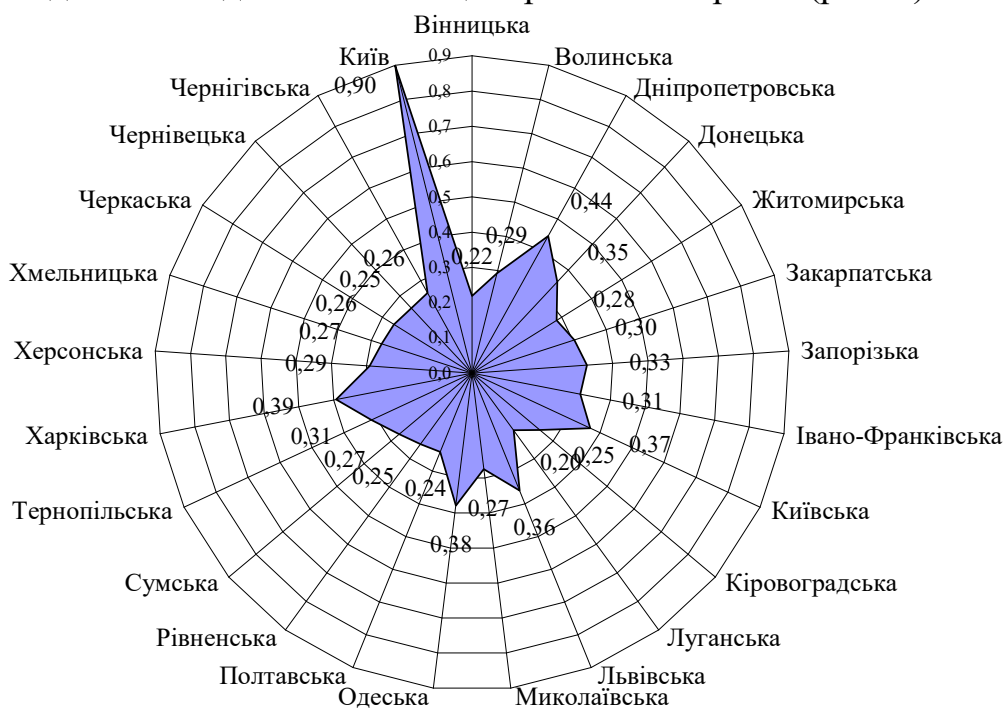

Рис. 6. Регіональна диференціація середовища інвестиційної діяльності для її активізації (станом на 2017 р.)

*Побудовано дисертантом.

Для оцінки впливу показників середовища інвестиційної діяльності на інвестиційну активність у регіоні побудовано регресійну модель:

$$Y = 0,0497 + 0,1138 * X1 + 0,175 * X2 + 0,6658 * X3, \quad (6)$$

де Y – капітальні інвестиції на одну особу;

$X1$ – чисельність міського населення;

$X2$ – прийняття в експлуатацію житла за регіонами;

$X3$ – оптовий товарооборот підприємств оптової торгівлі за регіонами.

Результати дослідження свідчать, що перспективними сферами залучення інвестицій в Україні є оптова торгівля та житлове будівництво, стимулювання розвитку яких сприяє зростанню кількісних показників інвестування. Поряд із цими факторами виявлено вагомий вплив процесів урбанізації на активізацію інвестиційної діяльності в регіонах України.

За результатами проведеного DEA-аналізу задля визначення оптимального розподілу обмежених інвестиційних ресурсів між соціально-економічною та екологічною сферами, пріоритетність залучення інвестицій у які зумовлена цілями сталого розвитку, побудовано матрицю стратегічних перспектив активізації інвестиційної діяльності в регіонах України (рис. 7).

		Достатність соціально-економічних інвестицій у регіоні			
		Умовний еталон (+/+)	Відносно достатній (+/-)	Недостатній (-/+)	Критичний (-/-)
Достатність екологічних інвестицій у регіоні	Умовний еталон (+/+)	Київська (+/+; +/+)	(+/+; +/-)	(+/+; -/+)	(+/+; -/-)
	Відносно достатній (+/-)	(+/-; +/+)	м. Київ, Тернопільська (+/-; +/-)	(+/-; -/+)	(+/-; -/-)
	Недостатній (-/+)	(-/+; +/+)	Хмельницька, Миколаївська, Волинська (-/+; +/-)	Одеська, Ів.-Франківська, Харківська, Чернівецька, Полтавська, Закарпатська, Запорізька, Черкаська, Чернігівська, Вінницька, Житомирська, Херсонська, Рівненська (-/+; -/+)	(-/+; -/-)
	Критичний (-/-)	(-/-; +/+)	Львівська (-/-; +/-)	Сумська, Дніпропетровська, Луганська Кіровоградська (-/-; -/+)	Донецька (-/-; -/-)

Рис. 7. Матриця стратегічних перспектив активізації інвестиційної діяльності в регіонах України

*Розроблено дисертантом.

Переведення результатів групування регіонів за рівнем достатності інвестицій у бінарну систему оцінювання дає можливість відобразити специфіку кожного сегмента матриці й урахувати її під час формування стратегії активізації інвестиційної діяльності в регіоні.

Розроблено рекомендації щодо формування стратегії активізації інвестиційної діяльності. Зважаючи на рівень достатності соціально-економічних та екологічних інвестицій, це реалізовано на прикладі Волинської області, яка має, за результатами попередніх розрахунків, відносно середній рівень інвестиційної діяльності й розвиток якої відбувається під впливом євроінтеграційного фактора у зв'язку зі спільним кордоном регіону з Республікою Польща – членом Європейського Союзу. Серед напрямів активізації інвестиційної діяльності у Волинській області запропоновано визначення пріоритетних і перспективних сфер інвестування, створення Агентства з підтримки та обслуговування інвестицій, формування інвестиційного фонду, розробку й упровадження регіональної програми дуальної освіти. Перспективними сферами інвестування у Волинській області є

оптова торгівля, житлове будівництво, агропромисловий комплекс, видобування й переробка корисних копалин, лісозаготівля та глибока деревообробка, вирощування й переробка продукції лісів, логістика. Пріоритетними щодо активізації інвестиційної діяльності в регіоні визначено енергетику та навколишнє природне середовище, туристично-рекреаційний комплекс, охорону здоров'я, освіту, науку, інновації, культуру.

Рекомендації, запропоновані для активізації інвестиційного забезпечення сталого розвитку Волинської області, можуть бути використані для інших регіонів України з урахуванням специфіки їх розвитку.

ВИСНОВКИ

У дисертації виконано теоретичне узагальнення та запропоновано нові наукові підходи до виконання актуального науково-практичного завдання, яке полягає в поглибленні теоретико-методичних і практичних засад організаційно-економічного забезпечення активізації інвестиційної діяльності в регіоні за умов європейської інтеграції. Узагальнення та систематизація результатів дослідження дали підставу сформулювати такі висновки:

1. Поняття інвестицій є всебічним і багатогранним. На основі дослідження генезису інвестиційних теорій запропоновано власне бачення інвестицій як економічних ресурсів, що вкладаються в різні сфери господарської діяльності з метою її подальшого розвитку та досягнення соціальних, економічних, екологічних результатів від їх вкладення. Узагальнення наукових поглядів на визначення й зміст особливостей інвестиційної діяльності доводить, що це поняття потребує уточнення. Сутність такої діяльності розкрито на основі виокремлення витратного, ресурсного та результативного (ефективного) підходів і врахування зміни акцентів від кількісних показників очікуваних результатів її реалізації до якісних характеристик вкладення економічних ресурсів у пріоритетні сфери задля отримання не лише прибутку, а й досягнення інших позитивних ефектів.

Класифікація інвестиційної діяльності за різними ознаками дала змогу поглибити дослідження сутності та визначити рівні її здійснення. Інвестиційна діяльність у регіоні реалізується задля досягнення соціальної, економічної й екологічної ефективності від залучення інвестицій у різні сфери господарювання із врахуванням особливостей регіонального розвитку.

2. Доведено значення інвестиційної діяльності як визначальної передумови сталого розвитку, що зумовлює необхідність її активізації. Основною ідеєю активізації інвестиційної діяльності в регіоні є формування оптимальної структури соціально-, економіко-, еколого-орієнтованого інвестування за допомогою цілеспрямованого впливу на процеси розподілу обмежених інвестиційних ресурсів й отримання синергетичного ефекту для досягнення цілей сталого розвитку регіону. Реалізація запропонованої концепції потребує формування сприятливого середовища для активізації інвестиційної діяльності.

3. Обґрунтовано необхідність удосконалення методичних підходів до діагностики інвестиційної діяльності в регіоні. Методичними принципами при цьому визначено об'єктивність, системність, комплексність, гнучкість, доступність, оптимальність, безперервність.

Запропоновано комплексний підхід до діагностики інвестиційної діяльності в регіоні на основі застосування абсолютних і відносних показників,

що характеризують особливості інвестиційних процесів на національному та регіональному рівнях; визначення пріоритетних сфер активізації інвестування, ефективності використання й достатності обсягів інвестицій; аналізу сприятливості інвестиційного середовища; моделювання впливу факторів на активізацію інвестиційної діяльності в регіоні та формування матриці стратегічних перспектив. Застосування вдосконаленої методики дасть змогу обґрунтувати рекомендації щодо формування стратегії активізації інвестиційної діяльності в регіоні.

4. Розкрито особливості інвестиційної діяльності в регіонах України. Виявлено та проаналізовано періоди її розвитку, що дало змогу дослідити тенденції скорочення реального обсягу залучених інвестицій, зниження інвестиційної активності в країні і її регіонах, посилення міжрегіональної диференціації розподілу й освоєння інвестицій, загострення конкурентної боротьби за обмежені інвестиційні ресурси. На основі цього доведено неефективність управління інвестиційною діяльністю та недієвість регулювання інвестиційних процесів.

5. Аналіз сфер залучення інвестицій дав підставу з'ясувати, що обсяги інвестицій у сферу матеріального виробництва переважають над іншими. Це доводить орієнтацію інвестиційної діяльності на досягнення лише економічного ефекту. Порівняно з потенційною потребою забезпечення сталого розвитку, інвестування у соціальну та екологічну сфери в регіонах України є недостатнім і неефективним, що свідчить про відсутність регулювання інвестиційної діяльності в напрямі оптимального їх розподілу між соціальною, економічною й екологічною сферами господарської діяльності.

6. Наявність синергетичного взаємозв'язку результативності суспільного виробництва та підвищення рівня задоволення суспільних потреб доводить недоцільність розмежування соціальної й економічної ефективності інвестиційної діяльності. Проведені розрахунки показників соціально-економічної та екологічної ефективності інвестування й достатності інвестицій у регіонах України дали змогу виявити низький рівень віддачі від освоєних капіталовкладень у відповідні сфери, що зумовлено їх суттєвою нестачею й неефективним освоєнням.

7. З огляду на європейський досвід реалізації стратегії розвитку «Європа 2020» обґрунтовано потребу вдосконалення механізму активізації інвестиційної діяльності в регіоні. Це передбачає дотримання принципів системності, пріоритетності, результативності, прозорості, гнучкості, забезпечення сталого розвитку регіону, збалансованості ризиків. Застосування сукупності економічних, адміністративних й організаційних методів і відповідних їм інструментів активізації інвестиційної діяльності сприятиме збільшенню обсягів залучених інвестицій, оптимальному їх розподілу та розвитку інвестиційної діяльності в пріоритетних і перспективних сферах.

8. Використання інтегрального аналізу для оцінки сприятливості інвестиційного середовища в регіоні з урахуванням дії факторів, що характеризують економічний розвиток, демографічну ситуацію, ринок праці, підприємницьку діяльність, будівництво, транспорт та зв'язок, зовнішню й внутрішню торгівлю, освіту, науку та інновації, дозволило виявити регіональну диференціацію сприятливості умов для активізації інвестиційної діяльності.

Опираючись на наявні статистичні дані й методику кореляційно-регресійного аналізу, ми побудували модель оцінки впливу показників середовища на інвестиційну активність у регіоні. За результатами розрахунків визначено, що найбільший вплив на активізацію інвестиційної діяльності поряд із рівнем урбанізації регіону чинить розвиток оптової торгівлі та житлового будівництва.

9. Побудовано матрицю стратегічних перспектив активізації інвестиційної діяльності в регіонах України, що дає змогу обґрунтувати рекомендації щодо формування оптимальної структури залучення інвестицій у пріоритетні сфери на основі позиціонування регіонів за показниками достатності інвестиційних вкладень у соціально-економічну та екологічну сфери й переведення результатів групування в бінарну систему оцінювання. Такий підхід уможлиблює вияв специфіки кожного сегмента матриці та її врахування під час формування стратегії активізації інвестиційної діяльності в регіоні. Розроблено рекомендації щодо формування стратегії активізації інвестиційної діяльності в регіоні й визначено пріоритетні та перспективні сфери інвестування на прикладі Волинської області. Надані рекомендації сприятимуть збільшенню кількісних і якісних показників залучення інвестицій, підвищенню соціально-економічної та екологічної ефективності інвестиційної діяльності й можуть бути використані іншими регіонами України з урахуванням особливостей їхнього розвитку.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Статті в наукових фахових виданнях України

та виданнях, що внесені до міжнародних наукометричних баз даних

1. Лугова М. С. Міжрегіональна інтеграція як чинник активізації інвестиційної діяльності в регіоні. *Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. Серія: Міжнародні відносини*. 2013. № 9 (258). С. 13–18 [фахове видання]. (0,5 друк. арк.).
2. Лугова М. С. Розвиток ринку іноземних інвестицій України в контексті поглиблення співпраці з Європейським Союзом. *Науковий вісник Ужгородського університету*. 2013. Вип. 2 (39). Ч. 2, С. 200–205 [фахове видання]. (0,44 друк. арк.).
3. Лугова М. С. Напрями вдосконалення державної інвестиційної політики в контексті сталого розвитку. *Проблеми раціонального використання соціально-економічного та природно-ресурсного потенціалу регіону: фінансова політика та інвестиції*. 2013. Вип. XIX (№ 2). С. 66–74 [фахове видання]. (0,37 друк. арк.).
4. Лугова М. С. Роль держави в організації і розвитку інвестиційних процесів у транскордонному просторі. *Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України*. 2013. Вип. 4. С. 148–154 [фахове видання]. (0,43 друк. арк.).
5. Лугова М. С. Міжрегіональна інтеграція як чинник активізації інвестиційної співпраці України з країнами СНД. *Актуальні проблеми міжнародних відносин*. 2013. Вип. 113 (2). С. 241–247 [фахове видання]. (0,59 друк. арк.).

6. Luhova M. Selected types of investments enabling development of bioeconomy in the region. *Economic and Regional Studies*. 2015. Vol. 8, No. 3. P. 100–110 [AGRO, AgEcon Search, BazEkon, Index Copernicus; Polish Ministry of Science and Higher Education]. (0,73 друк. арк.).

7. Лугова М. С., Цимбалюк І. О. Пріоритети активізації інвестиційної діяльності в регіонах України. *Вісник Черкаського університету. Серія: Економічні науки*. 2017. № 3. Ч. 2. С. 21–31 [фахове видання, Index Copernicus]. Особисто здобувачем визначено пріоритетні напрями активізації інвестиційної діяльності в регіоні. (0,78 друк. арк., особисто дисертанта – 0,5 друк. арк.).

8. Luhova M. Regional features of foreign investment on the example of the Volyn region. *Економічний часопис Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки*. 2018. № 14. Вип. 2. С. 99–105 [фахове видання, Index Copernicus]. (0,65 друк. арк.).

9. Лугова М. С., Цимбалюк І. О. Стан та перспективи активізації інвестиційної діяльності в Україні та її регіонах. *Облік, економіка, менеджмент: наукові нотатки*. 2018. Вип. 2 (18). С. 125–134 [РІНЦ]. Особисто здобувачем здійснено оцінку регіонального розподілу інвестицій, виділено групи регіонів за рівнем розвитку інвестиційної діяльності. (0,4 друк. арк., особисто дисертанта – 0,25 друк. арк.).

Інші видання

10. Лугова М. С. Проблеми розвитку ринку іноземних інвестицій України в умовах євроінтеграції. *Перспективи розвитку економіки в ринкових умовах: матеріали II-ї всеукр. наук.-практ. конф.* 15–16 берез. 2013 р. Мукачєво: Мукачівський держ. ун-т, 2013. С. 208–210. (0,12 друк. арк.).

11. Лугова М. С., Павліха Н. В. Особливості розвитку ринку іноземних інвестицій України. *Перспективи розвитку економіки України: теорія, методологія, практика: матеріали XVIII Міжнар. наук.-практ. конф.* 29–30 трав. 2013 р. Луцьк: Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2013. С. 144–146. Особисто здобувачем визначено тенденції розвитку ринку іноземних інвестицій. (0,15 друк. арк., особисто дисертанта – 0,1 друк. арк.).

12. Лугова М. С. Венчурне інвестування інноваційної діяльності України. *Науковий парк та інноваційна інфраструктура університету як основа розвитку освіти та науки: зб. наук. праць Міжнар. наук.-практ. конф.* 4–5 жовт. 2013 р. Луцьк: Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2013. С. 123–124. (0,14 друк. арк.).

13. Лугова М. С. Інтеграція України у міжнародний інвестиційний простір. *Інтеграційні пріоритети України в сучасному геоекономічному просторі: матеріали наук.-практ. конф.* 4–5 жовт. 2013 р. Сімферополь: Таврійський нац. ун-т ім. В. І. Вернадського, 2013. С. 52–55. (0,18 друк. арк.).

14. Luhova M., Pavlikha N. Investment climate in Ukraine: ways to improve. *Ecological and Economic Problems of International Trade and Investments: Materials of the Second International Scientific Conference, Lviv, Ukraine. October 22–23, 2013. Lviv: Ivan Franko National University of Lviv, 2013. Part I*. P. 49–50. Особисто здобувачем виділено напрями покращення інвестиційного клімату України. (0,04 друк. арк., особисто дисертанта – 0,02 друк. арк.).

15. Лугова М. С., Павліха Н. В. Особливості транскордонного інвестиційного співробітництва України та Польщі. *Україна та Польща:*

минуле, сьогодення, перспективи. Луцьк: РВВ «Вежа» ВНУ ім. Лесі Українки, 2013. Т. 2. С. 71–75. *Особисто здобувачем досліджено особливості інвестиційної діяльності Волинської області. (0,47 друк. арк., особисто дисертанта – 0,29 друк. арк.).*

16. Лугова М. С., Павліха Н. В. Реформування інвестиційної політики у контексті європейської інтеграції. *Європейська інтеграція: досвід Польщі та України: кол. моногр./за заг. ред. Н. В. Павліхи. Wydawca: Zarząd Regionu Środkowowschodniego NSZZ «Solidarność». Druk: Drukarnia Kolor Lublin, 2013. С. 112–117/ Особисто здобувачем здійснено аналіз особливостей інвестиційної політики України. (0,48 друк. арк., особисто дисертанта – 0,31 друк. арк.).*

17. Лугова М. С. Інвестиційна політика як фактор розвитку ринку іноземних інвестицій. *Молода наука Волині: пріоритети та перспективи досліджень: матеріали VIII Міжнар. наук.-практ. конф. студентів і аспірантів. 14–15 трав. 2014 р. Луцьк: Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2014. Т. 2. С. 109–111. (0,13 друк. арк.).*

18. Лугова М. С. Іноземні інвестиції в економічному розвитку України та її регіонів. *Актуальні проблеми міжнародних економічних відносин: фінансові стратегії та інституційні системи міжнародного співробітництва: зб. тез доп. V Наук. конф. студентів та молодих вчених. 6 листоп. 2014 р. Тернопіль, 2014. С. 109–112. (0,21 друк. арк.).*

19. Лугова М. С. Інвестиційна привабливість України як спосіб підвищення конкурентоспроможності країни. *Стратегії глобальної конкурентоспроможності: соціально-економічні виміри: матеріали міжнар. наук.-практ. Інтернет-конф. 27 берез. 2014 р. Черкаси: Черкас. держ. технолог. ун-т, 2014. С. 100–102. (0,14 друк. арк.).*

20. Лугова М. С. Особливості іноземного інвестування в регіонах України. *Глобалізаційні та євроінтеграційні процеси в розвитку національних економік: матеріали II міжнар. наук.-практ. Інтернет-конф. 29 квіт. 2015 р. Львів: ЛКА, 2015. С. 165–168. (0,18 друк. арк.).*

21. Лугова М. С., Павліха Н. В. Інвестиційне співробітництво як економічний детермінант активізації сталого просторового розвитку регіону. *Сучасні економічні, соціальні та екологічні детермінанти активізації розвитку країни та її регіонів: матеріали міжнар. наук.-практ. конф. 28–29 квіт. 2017 р. Ужгород, 2017. С. 32–34. Особисто здобувачем визначено роль інвестиційної діяльності як фактора сталого розвитку регіону. (0,19 друк. арк., особисто дисертанта – 0,12 друк. арк.).*

22. Лугова М. С., Сидорук М. В. Управління проектами транскордонного співробітництва як чинник інвестиційного забезпечення регіону. *Сучасні тренди підготовки фахівців з управління проектами та програмами: матеріали підсумкової наук.-практ. конф. 23 квіт. 2018 р. Луцьк, 2018. С. 186–190. Особисто здобувачем виділено джерела інвестиційного забезпечення управління проектами транскордонного співробітництва. (0,25 друк. арк., особисто дисертанта – 0,18 друк. арк.).*

23. Лугова М. С. Активізація інвестиційної діяльності як визначальний фактор розвитку регіону. *Сучасні тренди міжнародних економічних відносин & Управління проектами Європейського Союзу: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. 20–22 верес. 2018 р. Луцьк, 2018. С. 134–137. (0,14 друк. арк.).*

АНОТАЦІЯ

Лугова М. С. Активізація інвестиційної діяльності в регіоні. – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.05 – розвиток продуктивних сил і регіональна економіка. – Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки, Луцьк, 2019.

У дисертації розкрито генезис теорії про інвестиційну діяльність у регіоні. Удосконалено концептуальний підхід до її активізації в регіоні. Запропоновано методичні підходи до діагностики інвестиційної діяльності в регіоні. Визначено особливості інвестиційної діяльності в Україні та її регіонах. Виконано аналіз сфер залучення інвестицій. Проведено оцінку ефективності інвестиційної діяльності в соціально-економічній та екологічній сферах за запропонованою методикою. На основі врахування досвіду Європейського Союзу розроблено механізм активізації інвестиційної діяльності в регіонах України. Запропоновано науково-практичні підходи до моделювання процесу активізації інвестиційної діяльності в регіоні. Розроблено матрицю стратегічних перспектив активізації інвестиційної діяльності в регіонах України. Обґрунтовано рекомендації до формування стратегії та напрями активізації інвестиційної діяльності в регіоні.

Ключові слова: інвестиції, інвестиційна діяльність, активізація інвестиційної діяльності, ефективність інвестиційної діяльності, європейська інтеграція.

АННОТАЦИЯ

Луговая М. С. Активизация инвестиционной деятельности в регионе. – Рукопись.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата экономических наук по специальности 08.00.05 – развитие производительных сил и региональная экономика. – Восточноевропейский национальный университет имени Леси Украинки, Луцк, 2019.

В диссертации раскрывается генезис теории об инвестиционной деятельности в регионе. Усовершенствован концептуальный подход к ее активизации в регионе. Предлагаются методические подходы к диагностике инвестиционной деятельности в регионе. Определяются особенности инвестиционной деятельности в Украине и ее регионах. Осуществляется анализ сфер привлечения инвестиций. Проводится оценка эффективности инвестиционной деятельности в социально-экономической и экологической сферах по предложенной методике. На основе опыта Европейского Союза разработан механизм активизации инвестиционной деятельности в регионах Украины. Предлагаются научно-практические подходы к моделированию процесса активизации инвестиционной деятельности в регионе. Разработана матрица стратегических перспектив активизации инвестиционной деятельности в регионах Украины. Аргументируются рекомендации к формированию стратегии и направления активизации инвестиционной деятельности в регионе.

Ключевые слова: инвестиции, инвестиционная деятельность, активизация инвестиционной деятельности, эффективность инвестиционной деятельности, европейская интеграция.

SUMMARY

Lugova M. S. Investment Activity Intensification in the Region. – The manuscript.

Thesis for obtaining the scientific degree of PhD in Economical Sciences, specialty 08.00.05 – Development of Productive Forces and Regional Economy. – Lesya Ukrainka Eastern European National University, Lutsk, 2018.

The thesis reveals the genesis of investment activity theory in the region. The conceptual approach to the investment activity intensification in the region has been improved. It is proved that investment activity is a source and the main prerequisite for sustainable development of the country and its regions. It is determined that investment activity intensification in the region is a purposeful influence on investment processes in order to achieve optimal distribution of limited investment resources and increase quantitative and qualitative indicators of their attraction. The methodology of investment activity diagnostics in the region is proposed. It includes the consistent implementation of the following stages: definition of the features of investment activity in the country and its regions; analysis of areas of investment attraction; estimation of investment activity efficiency and investment adequacy in the region; modeling and developing recommendations for the strategy for activating investment activity in the region formation.

The features of investment activity in Ukraine and its regions with the use of absolute and relative indicators are determined. The analysis of the areas of investment attraction has been conducted and the priority areas of activation of investment activity in the region were determined. The most attractive areas for investment activity in the regions of Ukraine are industry, agriculture and construction. Investing in the specified areas of activity is conditioned by the possibility of obtaining a greater economic effect in comparison with others. An analysis of the areas of investment attraction showed the predominance of their share in material production compared with the social and environmental spheres, the difference between which is particularly aggravated during the period of economic instability. It is proved that when carrying out a quantitative assessment of investment activity division of social and economic efficiency from its implementation is inappropriate, because it is their combination that allows to obtain a synergistic effect from the investment assignment. The maximum synergy effect is achieved through the interconnection of the effectiveness of social production and increasing the level of satisfaction of social needs. An estimation of efficiency of investment activity in the socio-economic and ecological spheres is conducted on the proposed methodology. The conclusion about inefficient use of attracted investments and their significant shortage is made. According to the results of the DEA, the ranking of the regions was carried out on the basis of the socio-economic and environmental investment sufficient.

Based on the experience of the European Union, a mechanism for activating investment activity in the regions of Ukraine has been developed. It represents a set of methods and tools of targeted influence on investment activity in the region in order to increase quantitative and qualitative indicators of investment attraction in the region, to achieve their optimal distribution and directing to priority areas. Scientific

and practical approaches to modeling the process of activation of investment activity in the region are proposed. Promising spheres of investment attraction in Ukraine are wholesale trade and housing construction, stimulation of which contributes to the growth of quantitative indicators of investment. Along with these factors, the significant influence of urbanization processes on the intensification of investment activity in the regions of Ukraine was revealed. The matrix of strategic prospects for activating investment activity in the regions of Ukraine is developed. The recommendations for the strategy of activation of investment activity in the region formation are substantiated. Among the areas of investment activity intensification in the Volyn region, it was proposed: to identify priority and perspective spheres of investment attraction, to create the Agency for support and investment services, to form an investment fund, to develop and to implement regional program of dual education. Promising spheres of investment attraction in the Volyn region are: wholesale trade, housing construction, agricultural complex, mining and mineral processing, logging and deep timber processing, forest farming, logistics. Priority spheres of investment activity intensification in the region are: energy and the environment, tourism and recreation complex, health care, education, science, innovations, culture.

Key words: investment, investment activity, investment activity intensification, investment activity efficiency, European integration.

Підписано до друку 27.12.2018 р. Формат 60×84 1/4. Папір офсетний.
Друк на різнографі. Обсяг 0,9 ум. друк. арк., 0,9 обл.-вид. арк.
Наклад 100 пр. Зам. 36. Виготовлювач – Вежа-Друк
(м. Луцьк, вул. Шопена, 12, тел. (0332) 29-90-65).